

Javno preduzeće za komunalne poslove **KOMUS** d.o.o. Gračanica

Adresa: Muhameda Seida Mašića bb, 75320 Gračanica, Bosna i Hercegovina

Telefon: +387(0)35 706 622 • FAX: +387(0)35 703 381 • E-mail: komus@bih.net.ba

ID broj: 4209414480005 • PDV broj: 209414480005 • Žiro račun: 1321800309745897

Broj: 08 –593/20

Datum: 18.06.2020. godine

I N F O R M A C I J A
O PRIKUPLJANJU I ODLAGANJU KOMUNALNOG OTPADA
U DOMAĆINSTVIMA I PRIVREDNIM SUBJEKTIMA

U Gračanici, juni 2020. godine

OPĆI PODACI

Grad Gračanica zauzima površinu od 219,5 km². Na ovom prostoru živi 48.395 stanovnika ili 15.137 domaćinstava (Preliminarni rezultati popisa koji su održani 2013.godine).

Prema tome gustoća naseljenosti iznosi preko 220 stanovnika/km² pa se Gračanica svrstava u općine koje imaju intenzivnu naseljenost u odnosu na bosanskohercegovački prosjek od 75 stanovnika /m². Odnos urbano-ruralnog stanovništva je 33 : 67 %.

Teritorij grada Gračanica se prostire između 44° i 45° sjeverne geografske širine, u pojasu umjereno-kontinentalne klime sa umjereno toplim ljetima i umjereno hladnim zimama, prosječnom godišnjom temperaturom od 10,0°C i prosječnim godišnjim padavinama od 830 mm/m². Najniže temperature bilježe se u januaru sa prosječno mjesечно temperaturama -9°C, a najviše u julu mjesecu sa prosječnom mjesечnom temperaturom od 19,6°C.

Reljef grada Gračanica se postepeno uzdiže iz Sprečkog polja počevši od 150 m nadmorske visine do vrhova kao što su Vis (692 m n.v.), Sijedi krš (664 m n.v), Monj (532 m n.v), itd.

Prostor grada Gračanica raspolaže sa bogatim prirodnim resursima (mineralni resursi, šume, zemljište, vodenih resursa i dr.) koji predstavljaju osnov privrednog razvoja naše općine i koji će i dalje biti važan oslonac u razvoju.

Ovakav prostor, bogat prirodnim resursima i razvijenom industrijom, iako nema tešku industriju, ima problema sa ugrožavanjem životne sredine.

Grad Gračanica je sredina s tradicijom i izuzetno razvijenim poduzetništvom u BiH. Prema posljednjim podacima, na području grada Gračanica registrovano je i aktivno djeluje ukupno 1451 poslovni subjekt (od toga : 428 privatnih preduzeća, 320 poslovnih jedinica u sastavu i 703 obrta). U strukturi privrede dominiraju prerađivačka industrija i trgovina koji ostvaruju 81,71 % ukupnog prihoda, 75,12 % zaposlenosti, dok se 11,77% ukupnog prihoda, 13,33 % zaposlenosti ostvaruje u građevinarstvu i uslugama prijevoza.

Najznačajniji sektori prerađivačke industrije su: proizvodnja i prerada proizvoda od plastike, proizvodnja i prerada drveta, proizvodnja namještaja, proizvodnja i prodaja informacionih tehnologija, proizvodnja celuloze i papira, prizvodnja mašina i uređaja, prizvodnja obuće i kožne galerije, proizvodnja hrane i pića itd. Ne postoje zvanično obrađeni podaci od strane nadležnih organa o preduzećima na području Kantona pa tako i na području naše općine koja posjeduju sistem za upravljanje okolišem prema ISO standardu.

ZAKONSKA REGULATIVA

Zakonski propisi koji se odnose na upravljanje otpadom predstavljaju jednu od najsloženijih oblasti zakonskih propisa za zaštitu okoliša, uslijed raznolikog uticaja koji otpad može imati na čovjeka i okoliš. Važećim zakonodavstvom iz oblasti upravljanja otpadom uveden je i osiguran okvir za savremeni sistem zakonskih propisa o upravljanju otpadom.

Oblast upravljanja otpada preciznije je regulisana sledećim zakonima i podzakonskim aktima:

Zakon o upravljanju otpadom («Službene novine F BiH» broj 33/03 i 72/09)

Federalni Zakon o upravljanju otpadom je donesen 2003.godine kao dio seta okolinske regulative, a u zakon su unesene odredbe svih relevantnih EU direktiva koje su bile na snazi u vrijeme pripreme

zakona. Osnovni cilj Zakona je upravljanje otpadom bez negativnih uticaja na okoliš, kontrola otpada od proizvodnje do odlaganja, utvrđivanje odgovornosti proizvođača otpada, te sankcije za nepoštivanje propisanih obaveza.

Na osnovu Zakona o upravljanju otpadom doneseno je niz podzakonskih akata (pravilnika i uredbi), koji detaljno definiraju određene oblasti a čija primjena zajedno sa Zakonom osigurava kvalitetno upravljanje otpadom .

Prema Zakonu o upravljanju otpadom u Bosni i Hercegovini "Otpad znači sve materije koje vlasnik odlaže, namjerava odložiti ili se traži da budu odložene u skladu sa jednom od kategorija otpada navedenoj u listi otpada i utvrđenom u provedbenom propisu".

Zakon o komunalnim djelatnostima Tuzlanskog kantona («Službene novine TK» broj 11/05)

Zakon povjerava općinama zadatak obezbjeđivanja komunalnih djelatnosti određenih ovim Zakonom. Općine su dužne posebnim propisima regulisati uslove i način organizovanja poslova u vršenju pojedinih komunalnih djelatnosti.

Odluka o komunalnim djelatnostima („Službeni glasnik grada Gračanica“ br. 7/19).

Odlukom o komunalnim djelatnostima (udaljem tekstu: Odluka), reguliše se način obezbjeđivanja komunalnih djelatnosti na području grada Gračanica, način obavljanja komunalnih djelatnosti, uslovi i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih djelatnosti, uslovi za obavljanje komunalnih djelatnosti, komunalne djelatnosti koje se povjeravaju pravnom ili fizičkom licu, način finansiranja komunalnih djelatnosti, utvrđivanje cijene komunalnih usluga te nadzor nad izvršenjem Odluke. Članom 4. navedene Odluke Javnom preduzeću za komunalne poslove "Komus" d.o.o Gračanica povjerene su komunalne djelatnosti održavanje čistoće i odlaganje komunalnog otpada koje između ostalog, podrazumjevaju sakupljanje i odvoz komunalnog otpada na sanitarnu deponiju, obrađivanje i trajno odlaganje kominalnog otpada na deponiju.

Sredstva za obavljanje povjerenih djelatnost, u skladu sa članom 19. Odluke obezbjeđuju naplatom komunalnih usluga od korisnika usluga. Visinu cijene i način plaćanja komunalne usluge određuje J.P. "Komus" d.o.o Gračanica uz prethodnu saglasnost Gradskog vijeća, u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima (član 15.), a obveznik plaćanja komunalne usluge, u skladu sa članom 22. Odluke je vlasnik nekretnine ili korisnik kada je to Ugovorom vlasnik prenio na korisnika.

Odlukom o komunalnom redu („Službeni glasnik grada Gračanica“ br. 1/20).

Ovom Odlukom se uređuje održavanje komunalnog reda, kao i odnosi Grada Gračanica i pravnih osoba kojima je povjeroeno obavljanje komunalnih djelatnosti te između ostalog i djelatnost sakupljanja, odvoza i postupanje sa sakupljenim otpadom a koje podrazumjeva:

- Vrste komunalnog otpada
- Sakupljanje i odvoz kućnog otpada
- Krupni otpad
- Postupanje sa sakupljenim otpadom
- Odlaganje komunalnog otpada

Vreste komunalnog otpada su: komunalni otpad na jvnim površina, kućni komunalni otpad i krupni komunalni otpad

Članom 152. Navedene Odluke je propisano da svi vlasnici odnosno korisnici stamebenih i poslovnih prostora, kao i privremeno zauzetih javnih površina, dužni su se uključiti u organizovano prikupljanje i odvoz komunalnog otpada o čemu sa davaocem usluge sklaaju poseban Ugovor.

Odlukom je predviđeno da se kućni komunalni otpad, po pravilu razvrstava na otpad koji se sastoji od otpadaka koji se mogu korisno upotrijebiti (papira, stakla, željeza, aluminija i slično) i ostali kućni komunalni otpad.

Posude zakomunalni otpad nabavljaju i održavaju korisnici usluga.

Deponovanje komunalnog otpada vrši se na javnu deponiju, kojom upravlja JP "Komus" d.o.o Gračanica. Odluka propisuje da javna deponija mora biti ograđena, imati zaštitni pojas i pristupni put, te izgrađene objekte s uređajima za pranje i dezinfekciju vozila i sanitarnim uređajima za zaposlene radnike.

Kantonalni plan upravljanja otpadom 2015.-2020.

Kantonalni plan upravljanja otpadom Tuzlanskog kantona 2015.-2020. godine je strateški dokument čija je obaveza donošenja propisana članom 9. Zakona o upravljanju otpadom Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 33/03 i 72/09). Plan upravljanja otpadom je zakonska obaveza kantona, ali istovremeno odražava složenost aktivnosti upravljanja otpadom te predstavlja instrument oko kojeg se trebaju složiti svi relevantni organi općine i na osnovu kojih će se planirati aktivnosti i ulaganja u sektor upravljanja otpadom.

Obaveza izrade Plana upravljanja otpadom TK provedena je kroz Odluku o pristupanju izradi kantonalnog plana upravljanja otpadom TK za period 2013.-2018. („Sl. Novine TK“ br 12/12). Budući da je izrada predmetnog Plana započeta u 2014. godini, u skladu sa zahtjevima Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona, planski period Plana upravljanja otpadom TK pomaknut je na razdoblje 2015.-2020., što čini razlogom da su u Planu navedeni posljednji raspoloživi godišnji podaci o količinama otpada iz 2013.godine.

Cilj izrade ovog dokumenta je da definiše preduslove za održivi integralni sistem upravljanja otpadom, te davanje smjernica i konkretnih prijedloga mjera koje treba sprovesti u cilju uspostave održivog upravljanja otpadom na području Tuzlanskog kantona u periodu od 5 godina. Plan kroz zakonodavno-pravni i institucionalni, tehnički, ekonomski, socijalni i okolišni aspekt definiše uslove za planiranje upravljanja otpadom na području Kantona, a isti je ujedno osnova za izradu općinskih planova upravljanja otpadom. Plan upravljanja otpadom je usaglašen sa Federalnom strategijom upravljanja otpadom (2008.) i Federalnim planom upravljanja otpadom (2011.) pa stim u vezi svrhu i načela Plana treba tražiti unavedenim dokumentima. Kantonalni plan upravljanja otpadom, kao odgovarajući regionalni razvojni program, ima za svrhu da pomaže u procjeni problema upravljanja otpadom, određivanje prioriteta i utvrđivanju aktivnosti u svrhu poboljšanja upravljanja otpadom kantona. Prema tome, svrha izrade plana upravljanja otpadom TK je unapređenje transparentnosti, učinkovitosti i kvaliteta donošenja odluka po pitanju upravljanja otpadom, obučavanju kadrova potrebnih za rješavanje problema iz oblasti upravljanja otpadom, podjeli odgovornosti kantonalnih organa vlasti sa različitim interesnim grupama i sl. te služi kao učinkovito sredstvo za identifikaciju stanja i rješavanje problema upravljanja otpadom na području Tuzlanskog kantona.

Plan upravljanja otpadom TK također, služi i kao osnova za osiguranje sredstava iz EU, namjenskih sredstava iz fondova za zaštitu okoliša, te povlačenje finansijskih sredstava (povoljne kreditne linije, ulaganja, donacije, itd.) za rješavanje identificiranih konkretnih problema iz oblasti upravljanja otpadom.

Plan upravljanja otpadom TK definiše aktivnosti na uspostavi i radu integralnog sistema upravljanja otpadom u razdoblju od narednih pet godina i to za razdoblje 2015.-2020.

Kantonalnim planom upravljanja otpadom utvrđeni su problemi u upravljanju otpadom i oni su odraz općeg stanja u ovoj oblasti u Bosni i Hercegovini. Problemi obuhvataju okolišni, tehnički, finansijski, organizacijski i društveni aspekt.

Problemi u upravljanju otpadom su:

- Nedovoljna pokrivenost uslugama prikupljanja i odvoza komunalnog otpada (prosječno oko 60% za područje TK), što za posljedicu imaj pojavu divljih deponija na kojima se otpad nekontrolisano odlaže,
- Od 13 općina TK, samo odlagalište „Desetine“ u gradu Tuzla djelimično zadovoljava uslove sanitarnog odlaganja, a sva ostala odlagališta nisu planska i u skladu sa zakonskim zahtjevima izgrađenosti te predstavljaju opasnost za okoliš i ljudsko zdravlje,
- Veliki broj divljih deponija na koje se odlažu sve vrste otpada, sa preko 9.000 m³ otpada godišnje, koje komunalna preduzeća redovno uklanjaju, međutim stalno se na novim lokacijama pojavljuju nove deponije.
- Postojeća općinska odlagališta uglavnom su smještena uz vodotoke, što za posljedicu ima pojavu nekontrolisanih procjednih voda u podzemlje, te pojavu zaraza i patogenih organizama u okolišu. Zbog neadekvatnog upravljanja postojećim odlagalištima, može doći do samozapaljenja otpada te raznošenja otpada i nekontrolisanog pristupa divljim životinjama koje su raznosioci zaraza.
- Podaci o količini i sastavu otpada zasnivaju se na procjenama, osim na deponiji „Desetine“ koja posjeduje opremu za vaganje
- Otpad se skoro u svim općinama TK skuplja i odvozi sa opremom koja je zastarjela (starijom od 15 godina),
- Postojeći kapaciteti posuda za sakupljanje otpada nisu dovoljni
- Postojeći stepen recikliranja nije u skladu sa Federalnom strategijom zaštite okoliša 2008.-2018.,
- Politika utvrđenih cijena za uslužu prikupljanja otpada nije tržišno orijentisana te neravnomjerno opterećuje pojedine kategorije korisnika. Cijene se ne utvrđuju na osnovu količine prikupljenog otpada te korisnici nemaju poticaj za smanjenje otpada
- Neriješeno je pitanje razvoja sistema upravljanja otpadom na regionalnom nivou. U TK se ne prati dinamika uspostave regionalnih sanitarnih deponija niti zatvaranje postojećih općinskih odlagališta kako nalaže Federalna strategija.

Kako je TK jedan od kantona sa najrazvijenijim industrijskim sektorom u BiH upravo na tom području nastaju i velike količine proizvodnog otpada. Analizom raspoložive okolišne dokumentacije i anketiranjem preduzeća utvrđeni su problemi u upravljanju proizvodnim otpada a to su:

- Velika količina neadekvatno odloženog (opasnog i neopasnog) proizvodnog otpada u proizvodnim pogonima i u njihovoј neposrednoj blizini,
- Degradacija prostora i zemljišnih površina otvaranjem kopova i formiranje jalovišta i šljačišta koja se nakon zatvaranja ne rekultiviraju prema zakonskim odredbama
- Neposjedovanje ugovora o zbrinjavanju opasnog otpada između privrednih subjekata u čijem pogonu nastaje ova vrsta otpada i ovlaštenih firmi koja se bave zbrinjavanjem i manipulacijom opasnog otpada
- Korištenje opasnog proizvodnog otpada kao energenta od strane fizičkih i pravnih lica i privrednih subjekata
- Tehnička neprilagođenost pogona i postrojenja uslovima iz okolišne dozvole
- Nedovoljan broj postrojenja za konačno zbrinjavanje opasnog proizvodnog otpada
- Nemogućnost apliciranja na grand sredstva namijenja zbrinjavanju opasnog proizvodnog otpada zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa i pitanja vlasništva otpada

Kantonalnim planom upravljanja otpadom utvrđeni su prioriteti u rješavanju problema upravljanja otpadom i to prema:

- Uticaj na okoliš i zdravље
- Urgentnost za rješavanje
- Osobina preduslova za dalje rješavanje
- Odstupanje od postojećih strategija i planova

Kantonalni plan upravljanja otpadom sadrži:

- Plan organizacije sistema upravljanja otpadom,
- Dinamika uspostave i izgradnje objekata sistema upravljanja otpadom
- Praćenje podataka o otpadu i Finansijski aspekti upravljanja otpadom

Akcioni plan Kantonalnog plana upravljanja otpadom 2015-2020 je prepremljen i predviđen na način da identificuje strateške i operativne ciljeve, te mјere i aktivnosti za koje su određeni nosioci, rok izvršenja, potrebna finansijska sredstva i potencijalni izvori sredstava.

SISTEM UPRAVLJANJA ČVRSTIM OTPADOM NA PODRUČJU GRADA GRAČANICA

Sistem upravljanja čvrstim otpadom je u nadležnosti grada Gračanica koja je Odlukom o komunalnim djelatnostima ovu djelatnost povjerila J.P. „Komus“ d.o.o. Gračanica. Grad ima Strategiju integrisanog razvoja grada Gračanica 2011.-2020. god. u kojoj je u „sektoru okoliš-unapređenje i zaštita okoliša“ postavljen strateški cilj 2 "čista voda i zrak, uređeni vodotoci i ekološki zbrinut otpad...".

U tu svrhu je 2009. godine urađena „Studija upravljanja krutim otpadom za općinu“ koja predviđa uvođenje integralnog upravljanja otpadom koje se temelji na održivom prikupljanju i obradi (ponovnom korištenju otpada, recikliranju) te smanjenju odlaganja otpada na deponiji. Studija je prije svega utvrdila trenutno stanje, uočila nedostatke, prednosti i slabosti u funkcionisanju ove djelatnosti te predložila korake, koji su pretočeni u projekte, a koji će rezultirati novim načinom odvoza i deponovanja otpada na navedenom području.

Glavni cilj Studije upravljanja krutim otpadom za grad Gračanicu je stvaranje tehničkih uvjeta potrebnih za uvođenje novih isplativih i efikasnih sustava upravljanja otpadom kako bi se smanjila količina otpada odloženog na odlagalište.

Studija predviđa uvođenje integralnog sistema upravljanja krutim otpadom na području grada Gračanica koje je u skladu sa Strategijom upravljanja otpadom FBiH. Osnovni koncept koji treba usvojiti bazira se na hijerarhiji postupaka tretmana otpada koji su sastavni dio integralnog sistema upravljanja otpadom.

Slika 1: Hijerarhija upravljanja otpadom

Prema ovoj hijerarhiji, najveći prioritet u tretmanu otpada moraju biti aktivnosti na njegovom izbjegavanju, dok trenutno najkorištenija praksa direktnog odlaganja krutog otpada dobiva najniži prioritet i teži se ka njenom smanjivanju. Kako ova dva prioriteta predstavljaju granične zahtjeve integralnom sistemu upravljanja otpadom, realno rješenje će se tražiti negdje između njihovih nivoa, i to putem primjene prakse smanjivanja proizvodnje otpada, njegovog recikliranja i obrade.

Implementacija zadatih ciljeva u upravljanju otpadom na području grada provodi se:

1. Uvođenjem jednog integralnog sistema upravljanja otpadom kojim treba osigurati mehanizme koji će u velikoj mjeri poštovati sve aspekte životnog vijeka proizvoda, počevši od prirodnih resursa pa sve do njegovog odlaganja kao otpada.
2. Proširenjem pokrivenosti uslugom odvoza otpada na cijelo područje grada i u tu svrhu ulaganje u modernizaciju usluga i transporta otpada.
3. Povećanjem broja korisnika uključenih u selektivno prikupljanje otpada na mjestu nastanka čime će se smanjiti količine trajno odložene na gradskoj deponiji „Grabovac“.
4. Obezbeđenjem uslova za kvalitetno trajno odlaganje otpada kroz sanaciju i zatvaranje postojeće deponije Grabovac i ulaganje u izgradnju nove regionalne deponije, koja će zadovoljiti dugoročne potrebe za odlaganjem otpada.
5. Općenito, da se upravljanje otpadom na području grada Gračanica usaglasi sa ciljevima Strategije upravljanja otpadom FBiH i zahtjevima EU.

Uvođenje sistema upravljanja otpadom je skup i složen proces, pa se radi u fazama. Studija podrazumijeva da se implementacija izvrši u 4 faze (u periodu od 2010.- 2020. godine) i da se u tom periodu sve MZ uključe u organizovan odvoz otpada a paralelno tome da se, u već uključenim, uvodi selektivno prikupljanje otpada na mjestu nastanka.

Sve ove aktivnosti iziskuju određena ulaganja koja u sadašnjosti nemaju svoju ekonomsku opravdanost a svako ulaganje koje ne donosi profit je diskutabilno ali kao što je već rečeno, cilj nam je da se smanje količine otpada koje se trenutno odlažu na deponiju a koje će se u budućnosti odvoziti na regionalnu deponiju jer ćemo na taj način umanjiti troškove prevoza i uplate na regionalnoj deponiji (cca 25 eura po toni). J.P. „Komus“ d.o.o. Gračanica nema dovoljno vlastitih sredstava za realizaciju navedenih aktivnosti ali kandidovanjem projekata, samostalno ili zajedno sa gradom Gračanica, obezbjeđujemo namjenska sredstva koja se implementiraju u obezbjeđenje tehničkih preduslova za realizaciju zadanih ciljeva.

U tu svrhu grad i J.P. „Komus“ d.o.o. su stvorili preduslove za pristup integralnom sistemu upravljanja otpadom koji su bazirani na selektivnom prikupljanju otpada na mjestu nastanka i smanjenju njegove količine na gradskoj deponiji. Ti preduslovi su:

- a) Grad Gračanica je, u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima TK, obavljanje komunalnih djelatnosti individualne komunalne potrošnje - odlaganje komunalnog otpada – povjerila J.P. „Komus“ d.o.o. Gračanica.
Prema usvojenoj Studiji JP Komus d.o.o. u fazama uključuje nove MZ u organizovan odvoz otpada, a istovremeno se uz pomoć inspekcije i komunalnih redara povećava broj domaćinstava i privrednih subjekata u MZ koje su već obuhvaćene ovom uslugom.
- b) U Odluci o komunalnom redu („Službeni glasnik grada Gračanica“, broj: 01/20), uveden je član 152. koji obavezuje sve vlasnike ili korisnike stambenih i poslovnih prostora, kao i privremenog zauzetih javnih površina, da se uključe u organizovan odvoz otpada.

Problem je što se oni ne uvode automatski (kao u drugim kantonima) nego sa njima moramo potpisati ugovor što oni odbijaju tako da u pojedinim MZ imamo uključenost ispod 50%. Naši inkasanti su svim domaćinstvima koja nisu uključena u organizovan odvoz otpada uputili pismeni poziv da to učine. Nakon toga smo spiskove dostavili komunalnoj inspekciji da oni poduzmu zakonske mjere ali taj proces je spor i dugotrajan.

- c) U istoj odluci, u članu 154. korisnici usluga odvoza otpada se obavezuju da razvrstavaju „kućno smeće na ono koje se može ponovo koristiti i ostalo kućno smeće“ što će rezultirati smanjivanjem količine otpada koja se odlaže na gradskoj deponiji kao i da u budućnosti smanjimo troškove prevoza i odlaganja otpada na regionalnoj deponiji.

Kroz različite projekte mi smo stvorili preduslove za naše korisnike da se mogu aktivno uključiti u ove aktivnosti (podjelom kanti i vreća, postavljanjem reciklažnih dvorišta) i stalno povećavamo broj novih korisnika. Nažalost, mnogi od njih se ne pridržavaju ugovora i ne vrše razdvajanje otpada ili čak zloupotrebljavaju vreće koje su besplatno dobili za odvajanje otpada (stavljaju u njih komunalni otpad, prekrivaju drva i sl.)

Odvoz komunalnog otpada iz domaćinstava

Prema definiciji, komunalni otpad je otpad iz domaćinstva, kao i drugi otpad koji zbog svoje prirode ili sastava je sličan otpadu iz domaćinstva. J.P. „Komus“ d.o.o. Gračanica vrši odvoz i deponovanje otpada od strane fizičkih i pravnih lica na području grada Gračanica. Odvoz se vrši iz 21 mjesne zajednice od ukupno 23 mjesne zajednice na opštini i to: Gračanica, Pribava, Donja Lohinja, Donja Orahovica, Mirićina, Piskavica, Soko, Malešići, Škahovica, Babići, Stjepan Polje, Gornja Lohinja, Lendići, Rašljeva, Gornji Doborovci, Doborovci, Vranovići, Trnovci, Prijeko Brdo, Džakule i Buk a broj korisnika po mjesnim zajednicama na dan 31.maj 2020. godine je dat u Tabeli 1.

Tabela 1.: Tabela korisnika usluga odvoza otpada po mjesnim zajednicama sa 31.05.2020. godine

Red .	Naziv mjesne zajednice	Površina u km2	Broj stanovn ika	Broj domaćin stava	Broj korisnika	% Uključenosti	Broj nepotpisanih ugovora
1	Babići	8,23	2.096	607	482	79,41	125
2	Donja Lohinja	8,57	1.266	386	233	60,36	153
3	Donja Orahovica	15,11	4.243	1.323	969	73,24	354
4	Gračanica	19,18	13.400	4.595	3.728	81,13	867
5	Malešići	11,66	3.100	837	562	67,14	275
6	Miričina	8,33	2.410	864	508	58,80	356
7	Piskavica	5,62	788	239	113	47,28	126
8	Pribava	4,29	2.213	712	454	63,76	258
9	Soko	9,55	1.889	538	368	68,40	170
10	Stjepan Polje	10,94	3.667	1077	667	61,93	410
11	Gornja Lohinja	10,38	147	47	23	48,94	24
12	Lendići	3,82	265	82	25	30,49	57
13	Rašljeva	7,23	757	178	142	79,78	36
14	Škahovica	8,11	1.546	443	236	53,27	207
15	Vranovići	5,15	1.052	307	198	64,50	109
16	Gornji Doborovci	12,32	2.008	162	122	75,31	40
17	Donji Doborovci			431	310	71,93	121
18	Buk		375	88	47	53,41	41
19	Trnovci		737	205	147	71,71	58
20	Džakule	17,24	1.129	340	238	70,00	102
21	Prijeko brdo	6,36	402	157	119	75,80	38
	Ukupno :	193,24	43.490	13.618	9.691	71,16	3.927

Napomena: Podaci o broju stanovnika i domaćinstava uzeti iz Preliminarnog izvještaja o popisu stanovništva 2013. godine

U slijedećoj tabeli (Tabela 2.) je dat pregled glavnih pokazatelja pokrivenosti uslugom odvoza otpada sa uporednim pokazateljima iz 2019.godine

Tabela 2.: Glavni pokazatelji pokrivenosti uslugom odvoza otpada na području grada

GLAVNI POKAZATELJI	2019. god.	31.05.2020.
POKRIVENOST TERITORIJE USLUGOM	88,03%	88,03%
PROCENAT STANOVNIKA OBUHVAĆENIH USLUGOM	92,16%	92,16%
PROCENAT DOMAĆINSTAVA OBUHVAĆENIH USLUGOM	91,89%	91,89%
PROCENAT KORISNIKA USLUGA	67,41%	71,16%

Od aprila 2019. godine maja 2020. godine nismo uključivali nove mjesne zajednice u organizovan odvoz otpada nego smo se fokusirali na povećanje broja korisnika u mjesnim zajednicama već obuhvaćenim ovom uslugom i u ovom period uključeno je 251 novo domaćinstvo.

Stvarno stanje je takvo da mi otpad vozimo od daleko većeg broja domaćinstava od onih koji su registrovani kod nas. Najčešći je to slučaj da u jednom stambenom prostoru u individualnom stambenom objektu živi više domaćinstava (što je nama teško utvrditi) a registrovano je samo jedno domaćinstvo. Drugi potpuno izbjegavaju potpisivanje ugovora i svoj otpad dovoze u posude za odlaganje otpada sa javnih površina, u kolektivnom stanovanju (hajfišere i kontejnere u stambenim naseljima), kontejner na pijaci ili sastavljuju sa drugim korisnicima.

Takođe imamo problema kod utvrđivanja korisnika ili vlasnika stanova u zgradama sa kolektivnim stanovanjem. Nekada su ti stanovi bili u nadležnosti SIZ-a stanovanja koji je imao tačnu evidenciju korisnika a danas, nakon privatizacije stanova, mi nemamo načina da znamo da li se stan koristi ili ne i ko je vlasnik ili korisnik. Samo u onim zgradama koje imaju "upravitelja" mi možemo registrovati sve korisnike i redovno unositi izmjene.

Cijena odvoza otpada za domaćinstva u svim mjesnim zajednicama je 8,00 KM i nije se mijenjala od 2009. godine. Prilikom kalkulacije cijena uzeti su u obzir samo direktni troškovi na odvozu otpada i održavanju deponije, a nije uzimana razvojna komponenta koja bi omogućila nabavku novih vozila, ulaganje u sanaciju deponije, nabavku tipskih posuda za odlaganje otpada i sl.

Pošto su od 2009. godine do danas, ovi direktni troškovi (gorivo, plate, održavanje vozila i sl.) višestruko porasli, što hitnije moramo tražiti povećanje cijene ove usluge jer smo, sa sadašnjom cijenom, već na granici rentabilnosti a ne želimo da poslujemo sa gubitkom jer, pored svih problema koje takvo poslovanje donosi, tada ne bi mogli učestvovati ni na javnim pozivima za donacije. Do sada smo sredstva za nabavku opreme (kamione, hajfišere, kante i sl.) i uređenje deponije (kolska vaga, Idejno rješenje za sanaciju deponije i sl.) obezbjedili, uz vlastito sufinsaniranje, aplicirajući sa kvalitetnim projektima na svim javnim pozivima namjenjenih za naše potrebe. U toku 2019.godine J.P. Komus doo je trazilo saglasnost GV Gračanica za nove cijene odvoza i deponovanja otpada ali isto nije dalo saglasnost čime se dovodi u pitanje pozitivno poslovanje Društva i vjerovatno negativan finansijski rezultat u 2020.godini.

Odvoz otpada iz domaćinstava se vrši jednom sedmično kamionima ili traktorom u ulicama i sokacima gdje odvoz nije moguće izvršiti kamionima a po ustaljenom rasporedu. Samo u zimskom periodu zbog udaljenosti i loše prohodnosti puteva iz 4 mjesne zajednice (Džakule, prijeko Brdo, Trnovci i Buk) odvoz se vrši svakih 15 dana.

Za prikupljanje otpada, domaćinstva najvećim dijelom koriste vreće i kante zapremine 120 l.

Što se tiče odvoza i deponovanja otpada u kolektivnom stanovanju u naseljima su postavljeni hajfišeri (kontejneri zapremine 1,1 m³). Hajfišeri su postavljeni na sledećim lokacijama i to ukupno 41 komad (naselje Bazen 7 kontejnera, naselje Jug 2 kontejnera, Ritašići 2 kontejnera, naselje Luke 10 kontejnera, naselje Lamela Sunce 2 kontejnera, zgrada Mirna kod Alhosa 1 kontejner, zgrada Mirna kod u B.Kraljeva 1 kontejner, zgrada Mirna Varoški potok 1 kontejner, zgrada Mirna –Jug 2 kontejnera,

naselje iza Općine 6 kontejnera, naselje Hadžistevići 2 kontejnera, naselje Malta 2 kontejnera, BKC 1 kontejner, zgrada Sagra Čiriš 2 kontejnera i Mircina 1 kontejner. U stambenom naselju Grades, zgrade Vega, petokatnica, zgrada PIO i kod Tehnozada opredijelili su se za tipske kante.

Odvoz kontejnera se vrši po potrebi. Najveći problem stanarima stambenih naselja je što u njihove kontejnere svoj otpad dovoze drugi i to treba sistematski rješavati u saradnji sa komunalnim redarima, inspekcijom i policijom.

Većina kontejnera je u jako lošem stanju (osim u novosagrađenim objektima) jer poslije privatizacije stanova, posude za odlaganje otpada u kolektivnim naseljima nabavljaju vlasnici stanova ali pošto nemaju „upravitelja“ teško je da se organizuju i izvrše nabavku. U 2017. godini i 2019 godini smo po projektu od Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoliša TK obezbjedili određen iznos za nabavku hajfišera i pošto nije bio dovoljno sredstava da se zamijene svi hajfišeri odlučili smo da predložimo stanarima u stambenim naseljima sa dotrajalim hajfišerima da sufinansiraju nabavku u iznosu od 50 % kako bi što više njih imalo priliku da zamijene dotrajale kontejnere. Odziv je bio slab iako smo bili dali mogućnost plaćanja na rate. Najbolji odziv je bio u naselju Luke (10 komada) i JUG (2 komada), na Bazenu 1 komad i na Ritašićima 1 komad.

Odvoz otpada iz privrednih subjekata

Odvoz otpada iz privrednih subjekata vrši se po ustaljenom rasporedu i to:

- U I zoni (užem centru grada) odvoz se vrši svaki dan izuzev nedeljom i to rano ujutro u terminu od 5-6,30 h kako bi se izbjegle gužve i zastoji u jednosmjernim ulicama.
Ovakav režim odvoza je usvojen iz razloga što privredni subjekti nemaju mogućnost postavljanja posuda za odvoz otpada pored svojih poslovnih prostora nego adekvatno upakovan otpad (manje vreće za smeće dobro zatvorene) iznose na svoj ulaz odakle ih preuzimaju naši radnici. Ovdje imamo problem nesavjesnih korisnika koji otpad iznose tokom cijelog dana, u rasutom stanju ostavljaju pored svjetiljki ili čak svoj otpad odlažu u ulične korpice što daje utisak neurednog grada.
- U II zoni (ostalim dijelovima grada) odvoz se vrši jednom sedmično. U ovoj zoni korisnici mogu sami odabrati koje tipske posude najbolje odgovaraju količinama i vrstama otpada koje imaju u svojoj djelatnosti (vreće, kante 80-120 litara, kontejneri 1100 litara i sl.) a zadovoljavaju i režim odvoza.

Pored navedenog, u II zoni imamo korisnike koji su se opredijelili za nabavku hajfišera ili kontejnera i odvoz smeće se vrši « po pozivu », a najmanje jednom mjesечно.

Cijena usluga odvoza i deponovanja smeća za privredne subjekte na snazi je od 2006. godine i za svakog korisnika se utvrđuje na bazi:

- Broja odvoza (I ili II zona),
- Djelatnosti korisnika (9 kategorija) i
- Površine korisnog prostora korisnika.

Ukupan broj ugovora o odvozu i deponovanju otpada sa pravnim licima je 750 a njihov broj i način odvoza je dat u Tabeli 3. Od ukupnog broja ugovora imamo:

- 618 ugovora o odvozu i deponovanju otpada kod kojih se obračun naknade vršio na osnovu zone odvoza, djelatnosti i površine korisnog prostora korisnika,
- 42 ugovora za odvoz „po pozivu“ za hajfišere (1100 litara) i
- 90 ugovora za odvoz „po pozivu“ za kontejnere (5 i 7 m³).

Tabela 3.: Korisnici usluga – pravna lica po MZ sa 31.12.2019. godine

r/b	Mjesna zajednica	Mjesečne fakture	Odvoz hajfišera	Odvoz kontejnera
1.	Gračanica	435	32	71
2.	Miričina	18	2	-
3.	Piskavica	-	-	-
4.	D.Lohinja	18	1	5
5.	Pribava	25	2	2
6.	D.Orahovica	35	1	3
7.	Soko	8	1	1
8.	Malešići	15	-	1
9.	Stjepan polje	33	2	4
10.	Škahovica	4	-	1
11.	Babići	8	1	1
12.	Doborovci	11	-	-
13.	Lukavica	-	-	1
14.	Vranovići	3	-	-
15.	Prijeko Brdo	1	-	-
16.	Džakule	3	-	-
17.	Trnovci	1	-	-
Ukupno:		618	42	90

Svim privrednim subjektima naši inkasanti uruče poziv za potpisivanje ugovora i nakon isteka datog roka dostavljamo spisak privrednih subjekata koji nemaju potpisani ugovor inspekcijskoj službi koja preduzima zakonske mjere ali je taj process u praksi spor i mnogi plate kaznu jer im je to jeftinije nego da potpišu ugovor.Smatramo da nije dobro ukoliko takvi jednokratno plate kaznu nego da ih treba kažnjavati sve dok ne ispune svoju zakonsku obavezu.

Da bi izbjegli ovako nizak procenat uključivanja privrednih subjekata u organizovan odvoz otpada, prijedlog je da se prilikom izdavanja Rješenja o obrtu da rok za potpisivanje ugovora i inspekciji dostavi jedan primjerak Rješenja kako bi nakon isteka roka mogli poduzeti zakonske mjere.

Odvoz šljake od centralnog grijanja

Ova usluga je dobrovoljna i sa korisnicima se prije svake grejne sezone potpisuje novi ugovor za tu sezonu. Šljaka se ne utovara u specijalne kamione za odvoz komunalnog otpada nego se njen odvoz vrši u kontejneru ili traktorom.Pored individualnih domaćinstava ova usluga se vrši i zgradama sa kolektivnim stanovanjem koje imaju zajedničko grijanje kao i privrednim subjektima sa ovim načinom grijanja.

Pružanje ove usluge traje od 30.11. do 30.04. naredne godine a cijena odvoza šljake od individualnih domaćinstava za grejnu sezonu iznosi 102 KM i plaća se u ratama zajedno sa odvozom komunalnog otpada, a kod privrednih subjekata cijena zavisi od kapaciteta peći.Obaveza korisnika je da šljaku odvajaju u posebne posude (1/2 bačve sa poklopcem ili u vreće a odvoz se vrši prema ustaljenom rasporedu.

Seletivno odvajanje otpada

Sa aktivnostima na uvođenju selektivnog odvajanja otpada J.P. Komus d.o.o.Gračanica je započelo 2012. godine i kroz I, II, III i IV fazu realizovalo niz projekata sa slijedećim aktivnostima:

- U periodu 2013. - 2018. godina besplatno je podijeljeno 7678 PVC kanti za komunalni otpad i vreća za ambalažni otpad (PET, papir, limenke, višeslojna ambalaža i dr.). Podjelom tipskih kanti i vreća za odvajanje otpada, omogućili smo našim korisnicima da se aktivno uključe u projekat Selektivnog prikupljanja otpada. Svi oni su potpisali ugovor sa JP „Komus“ d.o.o Gračanica kojim se obavezuju da će komunalni otpad odlagati u tipske kante, a ambalažni otpad u plave i žute vreće koje ćemo im i dalje redovno dostavljati sistemom „pune za prazne“. Plave vreće su predviđene za skupljanje papira a žute za PET, tetrapak, limenke i ostalu ambalažu. Ove vreće se prikupljaju kamionom ili kombijem jednom mjesечно prema ustaljenom rasporedu odvoza. Trenutno se selektivno odvajanje otpada vrši u MZ Gračanica, MZ Lendići, MZ Pribava, MZ Donja Lohinja, MZ Gornja Lohinja, MZ Donja Orahovica, MZ Rašljeva, MZ Mirićina, MZ Piskavica, MZ Babići, MZ Soko, MZ Malešići, MZ Stjepan Polje, MZ Gornji Doborovci, MZ Doborovci, MZ Škahovica i MZ Vranovići. Ove aktivnosti se nastavljaju i dalje dok svi korisnici ne budu u sistemu selektivnog odvajanja otpada.
- Na 12 lokacija u gradu su postavljena reciklažna ostrva sa po tri specijalna kontejnera, zapremine 1,1 m³, tz. „zvona“ za odvajanje ambalažnog otpada i to plavo za papir, žuto zvono za PET, tetrapak i limenke i zeleno za staklo. Ova zvona se prazne po potrebi.
- Svim odgojno-obrazovnim ustanovama (obdaništima, osnovnim i srednjim školama) obezbijedili smo plave i žute kante zajedno sa vrećama za odvajanje ambalažnog otpada a odvoz prikupljene ambalaže vršimo po pozivu od strane eko sekcija.
- Urađeno je reciklažno dvorište gdje se dovozi i balira prikupljeni ambalažni otpad i dalje isporučuje reciklažnim centrima. Reciklažno dvorište je ogradieno betonskim stubovima i žičanom mrežom a unutra imamo objekat u kojem je smještena presa, mlin za mljevenje plastike i vaga a tu je takođe i nastrešica sa trakom za razdvajanje otpada.
- Kroz sve projekte smo radili na razvijanju javne svijesti o značaju i odgovornosti svakog pojedinca, bez obzira kojoj uzrasnoj grupi pripadao, o očuvanja životne sredine što je usko vezano za zbrinjavanju čvrstog otpada i njegovu selekciju (edukacije po školama, letci, radio emisije, kalendarji, afiše).
- Realizacijom projekata smanjujemo količine otpada koje se trenutno odlažu na gradskoj deponiji „Grabovac“ a ubuduće će se prevoziti na regionalnu deponiju. Time produžavamo rok odlaganja na gradskoj deponiji „Grabovac“ dok se ne riješi pitanje regionalnog odlaganja a smanjenjem količina, umanjit ćemo troškove prevoza i uplate odlaganja otpada na regionalnoj deponiji ubuduće.
- Svim ovim projektima ispunjavamo ciljeva postavljene u Strategiji zaštite okoliša FBiH, LEAP-u Općine Gračanica, Strategiji integrisanog lokalnog razvoja općine Gračanica 2011-2020, Studiji upravljanja otpadom i SEAP- u Općine Gračanica.

I u narednom periodu ćemo kroz projekte nastaviti sa implementacijom Studije upravljanja otpadom, odnosno uvođenju integralnog sistema upravljanja otpadom na cijeloj općini čime bi se poboljšao sistem upravljanja otpadom kroz poboljšanje kapaciteta komunalnog preduzeća, povećan broj korisnika selektivnog prikupljanja otpada na mjestu nastanka u cilju stvaranja uslova za rješavanje potreba korisnika usluga i poboljšanja kvaliteta življenja u lokalnoj zajednici, za koje nismo sami u mogućnosti obezbijediti potrebna sredstva.

U V fazi projekta izvršili bi zamjenu vreća za ambalažni otpad sa žutim kantama i izvršili bi podjelu žutih kanti svim domaćinstvima koji su korisnici naših usluga i imaju potpisani ugovor o selektivnom odvajanju otpada, kako bi im omogućili da ambalažni otpad odvajaju u kante umjesto u vreće.

Nakon uvođenja selektivnog odvajanja otpada količina komunalnog otpada koja se odvozi i koja je uračunata u mjesecnu naknadu će biti ograničena na količinu od 1 kanta od 120l/sedmično. Sav ostali otpad koji korisnik ima (osim ambalažnog) plaćat će se posebno, po važećem cjenovniku, i odvoziti u

posebno označenim vrećama (crnim sa logotipom Komus). Na ovaj način naši korisnici će imati direktni finansijski interes da odvajaju korisni dio otpada i samim time sebi smanjuju troškove.

Upravljanje elektronskim i elektroničkim otpadom

Kako bismo omogućili što je moguće manju količinu otpada za trajno odlaganje na deponiju poduzeli smo aktivnosti na posebnoj liniji za razdvajanje elektronskog i elektroničkog otpada. U saradnji sa gradom i Zeos eko-sistem d.o.o. to smo i realizovali čime naši građani imaju mogućnost da posebno odlože (besplatno) svoje kućanske aparate i ostalu opremu (alate, male kućanske aparate, kompjutere, monitore, sijalice...).

ZEOS eko-sistem d.o.o. je ovlašteni operater za upravljanje e-otpadom na području Federacije Bosne i Hercegovine, a svi građani i pravna lica u Gračanici svoj e-otpad mogu predati na reciklažu preko Javnog preduzeća Komus d.o.o. Pored ovog, građanima su od 18.10.2019. godine stavljena na raspolaganje i tri ulična kontejnera za e-otpad, koji će se nalaziti u:

- ul. Patriotske lige (kod samoposluge Grin),
- ul. Bosanskih kraljeva (kod kovačnice)
- ul. Riječka (u blizini zelenog otoka).

Povodom obilježavanja drugog Međunarodnog dana e-otpada, a u okviru aktivnosti E-transformer, 21. oktobra 2019. godine, organizovana je edukacija o reciklaži i vrstama e-otpada za preko 250 učenika iz šest obrazovnih ustanova. Pored učenika vozilo je posjetilo i preko stotinu građana.

Deponija "Grabovac"

Sakupljeni komunalni otpad se odvozi i odlaže na gradsku deponiju „Grabovac“. J.P. „Komus“ d.o.o. Gračanica upravlja gradskom deponijom te je zaduženo za njeno održavanje i pravilno odlaganje otpada u skladu sa Odlukom o komunalnom redu.

Ova deponija je ujedno i jedan od najvećih problema u oblasti zbrinjavanja i odlaganja komunalnog otpada jer upravo lokacija i stanje deponije komunalnog otpada "Grabovac" ne zadovoljava minimalne sanitарне uslove određene Zakonom o zaštiti okolice, a i mogućnosti daljnog odlaganja otpada su veoma ograničene zbog iskorištenosti njenog kapaciteta. Više od decenije pokušavamo pronaći kvalitetniji način odlaganja otpada, a u skladu sa zakonskom regulativom koja je odredila odlaganje otpada na regionalnom nivou, odnosno nema odlagališta samo za jednu općinu.

U tome smislu, a u skladu sa članom 55. Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. novine FBiH", broj: 33/03 i 72/09), urađen je Plan prilagođavanja upravljanja komunalnim otpadom za deponiju koji je odobren od strane Federalnog ministarstva okoliša i turizma 2011. godine.

Plan prilagođavanja odgovorio je propisanim zahtjevima u pogledu sanacije negativnog utjecaja koje deponija ima na zdravlje ljudi i okoliša, te je propisao mјere koje se trebaju poduzeti radi sprječavanja nastajanja otpada, utvrdio metode tretmana otpada, te dao konkretni plan sa programom mјera za poboljšanjem stanja postojeće deponije po fazama, koje će umanjiti negativan utjecaj na okoliš i zdravlje ljudi do konačnog zatvaranja općinske deponije na ekološki ispravan način. Na ovaj način se operater deponije obavezuje da postepeno uđe u postupak zatvaranja predmetne deponije i pristupi postupku rješavanja zbrinjavanja komunalnog otpada putem Regionalnih-međuopćinskih centara o upravljanju komunalnim otpadom, što je krajnji cilj Federalne Strategije upravljanja otpadom, Akcijskog plana i Federalnog plana upravljanja otpadom.

U toku 2016. godine kroz projekat koji je sufinansiran od strane Ministarstva okoliša i turizma Federacije BiH obezbjedili smo „IDEJNI PROJEKAT za sanaciju postojeće deponije komunalnog otpada općine Gračanica i izgradnju pratećih sadržaja prilagođenih regionalnom konceptu odlaganja (I FAZA- Uvjeti za urbanističku saglasnost) a nakon toga je Federalno Ministarstvo okoliša i turizma je izdalo okolinsku dozvolu za sanaciju i zatvaranje postojeće deponije na lokalitetu „Grabovac“.

Na osnovu idejnog projekta, u 2017. godini su vođene aktivnosti na pribavljanju urbanističke saglasnosti ali zbog neusaglašene nadležnosti dokumentacija je prebacivana sa federalnog na kantonalni nivo i obratno. U toku je pribavljanje Prethodnih vodnih saglasnosti od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK i Agencije za vodno područje rijeke Save. Kao priprema za kvalitetnije pristupanje rješavanja problema deponije izvršeno je izmještanje Romskih porodica sa lokacije deponije kako ne bi imali problema prilikom započinjanja radova.

Aplikacijom Fondu za zaštitu okoliša „Izrada Investiciono-tehničke dokumentacije za sanaciju deponije Grabovac u općini Gračanica i izgradnju pratećih sadržaja prilagođenih regionalnom konceptu odlaganja – FAZA II (uslovi za građevinsku dozvolu) obezbjedili smo dio sredstava da se uradi Glavni projekat sanacije deponije a poslije izrade projektne dokumentacije i predračuna potrebno je što prije pronaći izvore za finansiranje kao i u budžetu predvidjeti sredstva za sanaciju deponije. Trenutno je Glavni projekat sanacije završen i dostavljen u nadležnu službu grada. U toku 2019. godine prikupljeno je ukupno **12.407,79 tona** komunalnog otpada a od toga je **201,15 tona** ambalažnog otpada, što čini **1,65%** od ukupno prikupljene količine otpada od strane J.P. Komus d.o.o. Ovaj procenat izdvajanja ambalažnog otpada je još uvijek nizak i moramo pronaći načina da utičemo na svijest korisnika, po mogućnosti i kaznenim mjerama. Mnogi se ne pridržavaju ugovora i ne vrše odvajanje otpada ili zloupotrebljavaju vreće za ambalažni otpad i u njih stavlju komunalni otpad tako da u vrećama sa ambalažnim otpadom imamo i preko **20%** otpada koji se vozi nakon razdvajanja vozi na deponiju.

Prema ugovoru o poslovnoj saradnji sa Operaterom upravljanja ambalažnim otpadom Ekopak d.o.o., prikupljeni ambalažni otpad prodajemo po važećim tržišnim cijenama EIO ZIZI Travnik, koji imaju obavezu da nam dostave podatke o krajnjem reciklažeru ambalažnog otpada. Onaj dio ambalaže koji se ne otkupljuje kod nas (tetrapak i staklo) takođe preuzima Ekopak.d.o.o. U ovoj godini im je ukupno isporučeno **91,255 tona** ambalažnog otpada i to:

- Otpadnog papira (karton i arhivski)	39,090 tona
- Najlon (bijeli i šareni)	6,995 tona
- PET (transparent i MIX)	41,510 tona
- Otpadne Al limenke	1,410 tona
- PP MIX	2,250 tona

Ostali ambalažni otpad koji nije razvrstan i baliran, kao i onaj za koji nemamo otkupa još uvijek se nalazi na reciklažnom dvorištu. Na deponiju „Grabovac“ odloženo je **12.233,92 tone** komunalnog otpada.

Radno vrijeme deponije je od 07-15 h svim radnim danima uključujući i subotu. Čuvar na deponiji je zadužen da evidentira količinu i vrstu otpada koji dovoze treća lica. Samostalni dovoz smeća na deponiju naplaćuje se po važećem cjenovniku.

Pored deponovanja na gradsku deponiju određene količine komunalnog otpada završe na divljim deponijama (obalamama, vodotocima, pored puteva, šumama, provalijama i sl). Lokacija divljih odlagališta je u većini slučajeva dosta nepristupačna a njihovo uklanjanje otežano i dosta skupo. Prilikom obilaska terena najveći broj divljih deponija je registrovan u mjesnim zajednicama koje nisu organizovale odvoz komunalnog otpada ni na kakav način, odnosno u onim MZ gdje nisu stvoreni uslovi za odgovorno odlaganje otpada. Analiziranjem broja divljih odlagališta i količine deponovanog otpada u protrekлом periodu, konstatovano je smanjenje ovakvog načina odlaganja (tendencija smanjenja ovakvog odlaganja otpada se nastavlja) jer je povećan broj mjesnih zajednica uključenih u organizovan odvoz otpada.

Pored toga, akcija Mjesec april-mjesec čistoće da dobre rezultate jer volonteri (udruženja, škole i grupe građana) očiste veliki broj deponija u svom okruženju.

Projekat regionalne sanitarnе deponije Doboј

Grad Gračanica u skladu sa zakonskom regulativom iz oblasti upravljanja otpadom od 2003. godine traži rješenje za odlaganje komunalnog otpada na okolišno prihvatljiv način. Projekat izgradnje regionalne sanitarnе deponije regije Tuzla u Lukavcu, nažalost nije realizovan. Od 2011. godine kada je općinama u Federaciji BiH dato uputstvo da udruživanjem 3 ili više općina koje zajednički broje više od 100.000 stanovnika pokušaju naći rješenje za regionalno odlaganje otpada, pokušavamo pronaći odgovarajuće rješenje za odlaganje komunalnog otpada. Gradsko vijeće je redovno informisano o dešavanjima u ovoj oblasti putem informacija koje je pripremala služba. Realizacija projekta Regionalne sanitarnе deponije Doboј započeta je u decembru 2011. godine. Na inicijativu općina Maglaj i Doboј, odnosno Lokalne akcione grupe regije Doboјa (LAG), a uz saradnju sa Češkom ambasadom.

Na sjednici Općinskog vijeća održanoj 30.09.2013. godine donesena je Odluka o davanju saglasnosti za učešće Općine Gračanica u izgradnji i korištenju Regionalne sanitarnе deponije Doboј broj: 01-05-03134-2013. koja je proslijeđena u LAG. Od tada je grad Gračanica prihvaćena kao ravnopravan učesnik u ovom projektu.

Sve poslove na koordinaciji, izradi potrebne dokumentacije, potpisivanju sporazuma i sl. u realizaciji projekta Sanitarne regionalne deponije u Doboјu vodi Lokalna akciona grupa regije Doboј.

Vlada Republike Srpske je na osnovu člana 14. Zakona o eksproprijaciji (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 112/06, 37/07 i 110/08) i člana 43. stav 3 Zakona o Vladi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 118/08) na 17 sjednici održanoj 26.05.2011. godine donijela Odluku o utvrđivanju opštег interesa za izgradnju Regionalne sanitarnе deponije u Doboјu. Kako su prva istraživanja pokazala da je nophodno da lokacija za izgradnju kasete za deponiju bude na prostoru koji se ne nalazi u okviru prethodno pomenutog zemljišta za koji je donesena Odluka o opštem interesu, Grad Doboј je upitio zahtjev Vladi RS za dopunu ove odluke. Vlada Republike Srpske je na osnovu člana 14. Zakona o eksproprijaciji (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 112/06, 37/07 i 110/08) i člana 43. stav 3 Zakona o Vladi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 118/08) na sjednici od 24.01.2013. godine donijela Odluku o dopuni odluke o utvrđivanju opštег interesa. Ukupna površina zemljišta predviđenog za izgradnju deponije je 13 ha.

U skladu sa važećim propisima istraživanja su vršena na 5 (pet) lokacija, gdje je lokacija Karabegovac izabrana kao najbolja za daljnja detaljnija ispitivanja i izradu studija neophodnih za dobijanje saglasnosti za izgradnju i korištenje regionalne sanitarnе deponije i to:

-Izrada studije izvodljivosti za buduću regionalnu sanitarnu deponiju (Karabegovac) na osnovu važećih zakona na nivou Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.

-Izrada studije uticaja na životnu sredinu (EIA) za buduću regionalnu sanitarnu deponiju (Karabegovac) na osnovu važećih zakona na nivou Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.

-Izrada glavnog projekta buduće regionalne sanitarnе deponije (Karabegovac) na osnovu važećih zakona na nivou Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.

Kompletna dokumentacija je izrađena na osnovu važećih propisa Evropske unije i po osnivanju preduzeća za upravljanje sanitarnom regionalnom deponijom, biće podnesen zahtjev za nostrifikaciju u skladu sa važećim propisima Republike Srpske i Bosne i Hercegovine. Navedeno

preduzeće će na osnovu dokumentacije podnijeti Zahtjev za izdavanje građevinske dozvole kod nadležnog entiteskog ministarstva i za prihvatanje Studije uticaja na životnu sredinu.

Iz ranijeg perioda 12.04.2005. godine postoji potpisani: Ugovor o uspostavi regionalnog odbora za upravljanje otpadom, koji su potpisale sljedeće opštine: Brod, Derventa, Doboј, Doboј-Jug, Modriča, Odžak, Petrovo, Tešanj, Teslić, Usora i Vukosavlje. Sve opštine su ovaj Ugovor potpisale na osnovu Odluke Skupštine/Vijeća. Naknadno su se deponiji pridružile opštine: Šamac, Gračanica, Doboј-Istok i Maglaj, koje su takođe na svojim Skupštinama/Vijećima donijele Odluku da pristupaju Sanitarnoj regionalnoj deponiji u Doboju.

Ovaj dokument rađen je u saradnji sa svim učesnicama u projektu (grad Doboј i 13 opština), a grad Gračanica je aktualizacijom ovog dokumenta u njega naknadno uključena.

Grad Doboј je osnovao preduzeće Sanitarnu regionalnu deponiju Doboј i još uvijek je u fazi rješavanja spora oko jedne parcele predviđene za lokaciju deponije. Novčana sredstva za plaćanje izuzetog zemljišta obezbijeđena su u budžetu i ovi poslovi su u toku, s njihovim završetkom stići će se uslovi za izdavanje građevinske dozvole i početak radova. Poslije toga slijedi preregistracija preduzeća u zajedničko od strane svih općina koje su u ovom projektu.

Kao i sve općine i naša mora tražiti rješenja za smanjenje količina komunalnog otpada tako da se sav otpad koji se može reciklirati izdvoji. Ovakvi poslovi su već započeti i treba ih razvijati i dalje.

Direktor:

Mr.sci. Senad Memić